

**Матеріали для дистанційного навчання з курсу
«Теоретичні проблеми музики ХХ століття»
для студентів 3 курсу освітнього ступеня «Бакалавр»
спеціальності «Музичне мистецтво»
Спеціалізація: симфонічне диригування
на період з 12.03.20 по 24.04.20**

Викладач професор Самохвалов В. Я. Електронна пошта ok_306@yahoo.com

ТЕМА 4. СУЧАСНА ВІТЧИЗНЯНА ТЕОРІЯ ЛАДОСИСТЕМНИХ ЯВИЩ ЯК ТЕОРЕТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ АНАЛІЗУ ЛАДОСИСТЕМ.

Лад як фактор музичного мислення. Елементи ладів. Ладові функції. Автономні і результативні лади. Дія «ефектів нестійкості» і тонікальності. Типологія ладів: лади монодичні, гармонічні, монодійно-гармонічні. Лади тональні і модальні.

ТЕОРЕТИЧНА ЛІТЕРАТУРА

Т. Бершадская. Лекции по гармонии. Л., 1985. Отдел Б – Ладовая основа гармонии, темы 1 -4.

РОБОТА З ЛІТЕРАТУРОЮ. У даній роботі пояснюються параметри ладу (основні перелічені вище), розуміння яких дає змогу багато в чому розкрити для себе таємниці логіки музичних процесів в аспектах звуковисотності (ладу). Ці пояснення разом з термінологією треба законспектувати у вигляді стислих тез. Своє розуміння понять теорії спробуйте перевірити практично – проаналізуйте явища ладосистем у тих творах, які ви проходите у класі за фахом. Особливо ціними будуть такі аналізи що до музичних творів музики ХХ століття.

АНАЛІТИЧНА РОБОТА.

Диригент повинен вміти розібратись у складних сучасних партитурах, але в учбовій практиці доцільми будуть звернення до камерних творів, особливо фортепіанних. Оптимальними будуть Миттевості Прокоф'єва, Прелюдії Дебюссі, Шостаковича, Лятошинського. Висновки теоретичних досліджень треба записати у довільній формі. Можливі схематичні форми, або стислі описи.

ТЕМА 5. НОВАЦІЇ СУЧАСНОЇ ГАРМОНІЇ.

Фонізм у гармонії: явища, поняття, термінологія. Фонохарактер як головний якісний параметр системи фонізму. Рід гармонічної формації. Явища внутрішньофонічної централізації співзвучь. Структурно-комбінаційна

варіантність співзвучь як фактор фонізму. Форми інтонаційно-фактурного вияву одиниць гармонічних формацій.

ТЕОРЕТИЧНА ЛІТЕРАТУРА І РОБОТА З НЕЮ

В. Самохвалов. Фонізм у гармонії. У кн. Лекції з теорії гармонії. Навчальний посібник для вищих мистецьких навчальних закладів. Житомир, 2018, ст. 148. Це четверта лекція з числа п'яти цієї збірки. Автор тут зібрав і поєднав фактично усі теоретичні «здобутки» з різних досліджень вчених для формування єдиної теорії фонізму. Читаючи цей текст треба виписати лише назви кожного параметру фонізму з його назвою (терміном). Озброївшись знанням і розумінням факторів ладу і фонізму як двох сторін феномену гармонії можна розібратись у будь-яких складностях гармонії, що особливо важливо – сучасної

АНАЛІТИЧНА РОБОТА. Проаналізуйте гармонію трьох перших миттевостей Проккоф'єва, чи перших трьох прелюдій Дебюссі, довільно записавши результати своїх спостереженьде у вигляді схем, а де у вільному описі. Починати легше з аналізу акордів і поступово переходить до вивчення ладових особливостей музики, ала можна і навпаки.